

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI: Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . 5 fl.—cr. " " " " 1/2 anu 2 fl.50cr. Pentru Romani'a si strainetate pe anu 14 fr. " " " " pe 1/2 a. 7 fr.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU: Pentru publicatiunile de trei ori ce contiena cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze la Redactiunea dela „Biserice'a si Scól'a.“ Ér banii de prenumeratiune la „TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.“</p>
---	--	--

Festivitataea

arangiata in 20. Aprile 1886, in onórea alesitoru clerului si poporului, intruniti in sessiunea sínodala ordinaria a eparchiei aradane, tienuta in anulu 1886 de corpulu profesoralu dela institutul pedagogic-teologicu. Arad 1886.
 Tipariulu si editur'a tipografiei diecesane.

Au fost aici in Arad o seama de ómeni dintre betranii nostri, cari prin activitatea lor pre terenulu culturai si literaturai nationale si prin rezultatele produse de densii prin cea dantaiu scóla romanésca din aceste párti, prin preparandi'a vechia de aici din Aradu, — si-au cascigatu nume neperitoriu in istori'a culturii neamului romanescu.

Acestoru ómeni este a-se multiemí faptulu, ca la romanii din pártile ungaro-banaticae, — pana unde a-deca potura strebate radiele de lumina ale acestei scóle — gasimu cei mai multi carturari in poporu.

Dar lupt'a cea grea, ce siliti au fost se-o pórtie inaintasii nostri pentru despartirea ierarchica de sérbi, a facutu, cá acésta scóla se nu se póta bucurá de acea ingrijire, carea se-o puna in positiunea de a continua cu zelulu si energi'a de odinióra mersulu progressivu in calea, pre carea apucase.

Sunt abia 10—15 ani, de cand acésta scóla érá amenintiata a fi inchisa din caus'a, ca numai corespundea recerintieloru timpului nostru. Astfelu un'a din cele dantaiu detorintie, ce s'au impusu inca din inceputu bisericai nóstre autonome, — a fost de a ingrijí, cá vechi'a preparandia sè-se renasca prin libertatea si autonomi'a bisericai mai vesela si mai puternica, precum veselu si puternicu este omulu, carele se scie folosi de libertatea s'a.

In conformitate cu acésta ardiétoria trebuintia, si in conformitate cu o vechia dorintia a clerului si poporului eparchiotu: de a avé aici in Arad o scóla, carea se crésca demni invetiatori si luminatori ai neamului romanescu, inca la anulu 1876 s'a imbinatu vechi'a preparandia cu institutul teologicu de aici, si prin sporirea puteriloru didactice acésta scóla imbinata

s'a pusu pre o basa mai corespundietórie trebuintieloru de astadi ale clerului si poporului.

De atunci incóce s'a facutu totu ceeace intre impregiurárele vietii nóstre a fost cu putintia, pentru ridicarea acestei scóle; si cu ocasiunea intrunirei sínodului eparchialu din anulu curentu s'a predatu in modu oficialu diecesei frumosulu seminaru, ziditu pentru intretienerea acestei scóle prin concursulu detorintiei implinite din partea clerului si poporului credintiosu alu acestei diecese.

La acestu momentu solemnu, ce constituie unu punctu nu nensemnatu in istori'a desvoltáre romaniloru din aceste párti, era naturalu, cá sè-se dea representantiei diecesei celu putien si o mica proba despre mersulu internu alu acestei scóle. Si corpulu profesoralu dela institutul pedagogic-teologicu si-a intielesu acésta detorintia, si in sér'a de 20 Aprile a. c. a intretienutu pre alesii clerului si poporului cu câteva discursuri, in cari profesori si elevi au tractatu materii de interesu din obiectele, ce se predau in acésta scóla. Tóte aceste tractate sunt degiá cunoscute publicului nostru. Le-am publicatu in cátiv'a numeri ai acestei foi, ér septeman'a, ce espira, au aparutu retiparite in o frumósá brosiura, pentrucá cunoscute se fia ele in cercuri cât mai estinse, si ocasiune se aiba cei chiamati a-se pronuncia asupr'a loru.

Este o carte mica cartea, de carea vorbimu; dar marturisimu ne face o deosebita bucuria, — pentrucá alaturia cu alte mai multe producte literarie aparute in limb'a romana in timpul din urma aici in Arad si acést'a mica carte ne inspira speranti'a de a vedé formandu-se aici unu puternicu centru de cultura si literatura romanésca conform vechiloru dorintie ale diecesei si in acelasi timpu conform trebuintieloru clerului si poporului nostru din aceste párti.

Biserice'a este institutu de cultura, ér cultur'a nu se póte promová si respandi fara o literatura corespundietória trebuintieloru ei. In sarcin'a episcopieloru cade a-se formá centrele, din cari sè-se respandésca acésta literatura.

La noi in diecesa s'a facutu si in acésta privintia totu ceeace s'a potutu. Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu Ioan Metian a inflentiatu din medilócele sale proprii o tipografia, pre carea o-a daruitu diecesei sale; si in acelasi timpu in contielegere cu reprezentanti'a diecesei a ingrijitu, cá se-se formeze si inmultiesca ómenii, cari prin productele loru literarie se póta alimentá acésta tipografia.

Sunt astadi aici in Aradu o seama de ómeni, cari lucréza pre acestu terenu. Au datu si pana aci acesti ómeni unele probe despre activitatea loru prin càrtile, aparute in anii din urma; dar fiend inca tenere puterile angagiate in acésta lucrare, putem conchide, ca activitatea loru va devení in viitoriu totu mai spornica si mai succésa.

In cartea, de carea vorbimu, vedemu apoi o impregiurare, ce ne intaresce si mai multu in acésta credintia. Vedemu angagiatu la munca profesori si elevi. Si bine este astfeliu, bine este, cá elevii sè-se deprinda si familiarizeze totu mai multu cu scrierea, cá nici unu talentu, capace de a produce pre acestu terenu, se nu remana ascunsu si neproductivu.

Premitiendu acesteia vom vorbí in cele ce urméza despre fiecare obiectu, cuprinsu in acésta carte in specialu :

Dicursulu de deschidere, pronunsiatu de dlu directoru *Iosif Goldisiu*, nu este numai unu simplu discursu de deschidere, este mai multu, este o espunere a legaturii dintre limba si religiune. In o frumósa limba romanésca ne dovedesce oratorulu legatur'a dintre aceste doue cu date istorice, si in acelasi timpu ne semnaléza, ca precum in trecutulu nostru aceste doue scumpe tesaure au fost spriginulu nostru: tocma asia si in presente si in viitoriu numai cultivandu aceste doue vom poté pasí cu pasi siguri in dezvoltare. Continuandu oratorulu aréta legatur'a dintre teologia si preparandia, si constatandu ca „biserica cu scól'a, amvonulu cu catedr'a, preotii cu invetiatorii sunt aripele nedepespartibile“ ale viitoriului neamului nostru, si ca „elevii acestui institutu pedagogicu-teologicu, cá si bucatile acestei zidiri, au a fi totu atátea petrii neclatite in edificiuulu viitoriului nostru nationalu-bisericescu,“ invita pre alesii clerului si poporului, cá acésta scóla se o iea totdeun'a intre primele obiecte ale ingrijirilor loru.

Incheiandu vorbitoriulu adaoga, ca prototipulu bisericeii este corabi'a lui Noe, si precum Noe cu ai sei n'ar fi potutu scapá de potopu, de nu avea corabia bine intocmita si apta de a contrastá potopulu de sus si valuriloru amenintiatórie din tóte partile: asia si noi se avem o bisericu bine organizata, carea se ne póta ridicá deasupra valuriloru acestei vieti pana la Araratulu luminei, cand apoi va urmá de sene mandrulu curcubeu alu fericirii.“

Voindu a-ne pronunsiá asupra impressiunii, ce o a facutu asupra nóstra discursulu domnului directoru *Goldisiu*, constatamu, ca o inima romanésca, pusa in

servitiulu educatiunii, si armata cu cunoscintie profunde, si-esprima in faci'a natiunii program'a, dupa carea voiesce se lucreze in agrulu sacru, a carui cultivare i-s'a incredintiatu de bisericu.

In tractatulu „*Sciintiele teologice*“ dlu profesor *Ioan Trailescu* ne aréta legatur'a dintre sciintiele teologice cu obiectulu loru: religiunea si sciintia universalu, respective legatur'a ce esista intre teologia si dezvoltarea spiritualu a omului. „*Istori'a culturii vechi* e in fiintia istorii religiunii. Pazitorii si cultivatorii religiunii erau si purtatorii culturii. Sciintiele, legendarea, astronomi'a, istoriografi'a, erá ocupatiunea preotiloru.“

Dupa acést'a ne areta acestu tractatu legatur'a dintre teologia si arta, ér la fine impartirea sciintieloru teologice in: istorice si practice.

Tractatulu ca atare ne aréta pre teologulu modern, carele cu ajutorulu sciintiei procede la dezvoltarea istorica a adevuriloru crestinismului, pentrucá pre acésta cale in teologi'a practica se póta lucrá cu succesu, cá aceste adevururi in viétia sè se prefaca in fapte, scopulu finalu alu teologiei si sciintiei preste totu.

In disertatiunea „*Cugetari despre educatiune*“ dlu profesor *Petru Piposiu* ne face o espunere sistematica a medilóceloru, prin care scól'a moderna urmaresce si lucréza la ajungerea idealului omenimeii, la perfectiune prin luminarea mintii si nobilitarea inimei si prin acesteia la fericirea omului.

Purcediendu dela „*iubirea catra viétia si voi'a de a trai*, carea petrunde“ totu ce esista in lume autorulu constata ca: „*nimicu nu este mai insemnata pentru societate, decât tenerimea si crescerea ei.*“

Combatendu autoriulu principiulu scólei vechi: „*jurare in vorba magistri,*“ pre carele lu-traduce in cuvintele: „*reproducerea séca a vorbeloru audite din gur'a autoritatii*“ conform principiiloru scólei moderne espune: „*autoritatea mintii este, calea cea drépta a inaintării, ér tianta a invetiamentului este: „a face spiritulu elevului autonomu in cugetare.*“

Purcediendu de aci constata, ca „*principiulu invetiamentului educativu este unulu din cele mai fecunde rezultate ale pedagogiei moderne.*“

Voindu a caracterisá firulu principalu alu acestei disertatiuni autoriulu dice se instruàmú educandu ca astfeliu cultur'a mintii se promoveze cultur'a inimei si se formeze caracterulu; ér impressiunea, ce o face disertantele asupra nóstra prin metodulu, de carele este inspiratu in lucrarea, la carea s'a angagiatu, este: „*crescatoriulu care scie impreună in persón'a s'a autoritatea tatalui cu iubirea frageda a mamei,*“ si carele in art'a si tienut'a s'a „*da elevului pre langa cultur'a mintii si cultur'a inimei,*“ cá astfeliu din positiunea, in carea se gasesce se colucre cu energia, cá „*cultur'a nationala*“ se devina arm'a cea mai puternica, carea se-ne conduca la biruintia.

(Va urmá.)

Sinodu protopopescu.

Joi'a trecuta s'a intrunitu aici in Aradu sinodulu protopresviteralu alu tractului Aradului sub presidiulu parintelui administratoru protopresviteralu M o i s e B o c s i a n u.

Intre obiectele puse de asta-data la ordinea dilei au fost mai multe de mare importantia. Vomu vorbi cu deosebire despre doue din aceste obiecte, si anume: zidirea unei locuintie protopresviterale, si infientiarea unei scóle de fete in suburbiulu Pernéva. Asupra nici unui'a din aceste obiecte nu s'au luat conclusu in merit, ci s'au transpusu comitetului protopresviteralu pentru studiare, si respective pentru aflarea medilóceloru trebuintióse. Chiar acésta impregiurare ne indémna a vorbi mai pre largu de aceste doue cestiuni, cu atât mai vertos, cu cât interesulu, pre carele l'am vediutu in sinodu facia de aceste doue cause ne face a crede, ca in curend vomu vedé, ca reprezentanti'a tractului le va dá o buna solutiune.

Ridicarea unei locuintie protopresviterale este dupa noi o cestiune insemnata, pentruca sta in legatura cu cestiunea cea mare a dotatiunei clerului, si semtimu o deosebita placere, cand vedemu, ca sinodulu protopresviteralu alu Aradului se ocupa de acésta cestiune. Am auditu adeca in sinodu constatandu-se din partea membriloru, ca trebuintiele preotului de astadi sunt multu mai mari, de cum erau trebuintiele preotului de odinióra, dar venitele preotului de astadi sunt póteca mai mici cá cele de odinióra.

Asceptámu multe dela preoti in tóte directiunile si pre tóte terenele, si tóta dreptatea o avemu, cá se asceptámu acést'a. Preotulu este alu poporului, si in urmare este, si trebue se fia omulu, carele se traiésca pentru poporu. Acestu dreptu de a pretinde dela preotu, ca se lucreze, si inca multu se lucreze, invólva apoi in sene si o detorintia, detorinti'a adeca de a-lu pune in positiunea, cá se póta fi la inaltimea misiunei.

In casulu de facia vorb'a este, cá sè-se zidésca o locuintia protopresviterala, si de odata cu acést'a sè-se cante medilócele de a-se ridicá in fiecare comuna casa parochiala; si sinodulu a incredintiatu afacerea comitetului protopresviteralu.

Nu vedemu nimicu cu neputintia in acésta a-facere. Poporulu nostru da bucuros tributulu seu pentru tóte, câte se ceru dela densulu, daca aflámu modulu, prin carele se-lu insufletimu pentru cauza. A aflá acestu modu nu este dupa noi cu neputintia mai cu seama aici in Arad, unde comitetulu protopresviteralu se compune din ómeni distinsi, si ómeni cu multa bunavointia. Nu este usióra sarcin'a impusa comitetului, de aceea ne permitemu a-ne espune si noi vederile in ceeace privesce procedur'a. Enunciandu-se prin sinodu necesitatea, comitetulu protopresviteralu se va pune in legatura cu oficiele si comitetele parochiale, si le va cere sprijinulu, dar cá acestu sprijinu se-lu putem aflá la comune, este neaperatu de

trebuintia, cá comitetulu protopresviteralu se iea iniciativ'a. Aici nu se tractéza, si nu se póte tractá, ca cas'a, de carea vorbimu, sè-se zidésca prin eiectare de aruncu pre poporu. Sinodulu protopresviteralu nu acést'a o intentionéza; ci vorb'a este, cá banii trebuintiosi sè-se adune prin colecte, ér la noi tóte colectele succedu, daca cei ce ieau iniciativ'a premergu cu esemplu bunu.

Nu-i vorba, si de colecte ne-am cam saturatu, pentruca multe sunt scopurile, pentru cari ni-se ceru contribui. Dupa cele ce am vediutu inse totdém'a la astfelu de ocazioni, ómenii nostri dau ceeace potu in totu loculu.

Si daca lucrulu nu va succede intr'unu anu, va succede in doi, seau in trei, si-lu vomu face. Astfelu credemu noi lucru realisabilu, precum realisabilu este totu binele, pre carele trebuintia avem a-lu face in interesulu bisericeii si alu scólei nóstre.

* * *

Alu doilea obiectu, de carele s'a ocupatu sinodulu este infientiarea unei scóle de fetitie aici in Arad, — cestiune insemnata mai cu seama cand gandimu, ca in punctulu acést'a si respective in ceeace privesce scólele de fetitie, suntem mai seraci, si in urmare avisati la unu grabnicu ajutoriu. Si in acésta cestiune s'a avisatu comitetulu protopresviteralu a aflá medilócele trebuintióse, dupace s'a recunoscutu necesitatea urgenta a infientiării acestei scóle.

Nici in acésta cestiune nu s'a luat conclusu in in merit. Cu tóte acestea ne place acestu conclusu, pentruca nu avemu scóle, sustienute de protopresviterate ca atari. In urmare prin conclusulu, de carele vorbimu, vedemu, ca protopresviteratulu Aradului vine, si-si esprima dorinti'a de a-si dá tributulu seu pre terenulu culturai confessionale-nationale, si cu chipulu acést'a sperámu, ca intrandu in activitate pre terenulu cresterii si protopresviteratele, scólele nóstre se voru inmultí, si inmultindu-se vomu devení mai spornici in mersulu nostru spre inaintare.

Scól'a are astadi pentru tóta lumea o putere a-tragetória si nu esista titlulu mai frumosu de a insufletí pre cineva la contribuire, decât scól'a.

In acésta cestiune lucrulu desi ni-se presenta, mai usioru. Comitetulu va apelá la comune, si daca comunele din tractu sustienu din avutulu loru in tot loculu câte 2, 3 seau chiar si 5 scóle, precum sustiene Pecie'a-romana: astfelu noi nu ne putem indoi, ca comunele din tractu laolalta nu voru poté sustienea cu puteri unite o scóla tractuala.

De aceea sperámu, si asceptámu, ca comitetulu fara amanare se iea caus'a in mana cu tóta energi'a, si inca in tómn'a anului curentu se ne putem intruní intr'unu sinodu protopresviteralu, in carele se audimu, ca avemu medilóce de ajunsu, si putem se infientiámu si activámu scól'a de carea vorbimu.

Notitie despre viéti'a si activitatea Metropolitului Moldovei Varlaamu (1632—1653).

(Continuare din Nr. 19.)

In anulu 1643 se incheiase o pace între Lupulu si Racoti: „Cu Lupulu printinlu Moldovei au facutu aliantia Racoti, si pe 13 Ian. din 1644 au chematu seimu, in care s'a spusu pricinele pentru care voesce sè se scóle cu arme asupra imperatului“¹⁾, despre care ne spune si Schmidt urmatóarele: „Ess professiert der Fürst Ragoecy grosse freundschaft mit dem Wallachischen Vaivoda Matheo, auch mit dem Moldauischen Lupolo, hatt umb deren beiden differenz eimal sich annemben, Sie vergheichen wollen; aber wegen deren wider ein anderen gar zue erietdrtes gemuet nichts nit richten Kúnen.“²⁾ Relatiunile acesteia ne probéza, ca Racoti incheiase aliantia si traia in pretenia cu Lupulu si cu Mateiu celu putieniu din vér'a anului 1643; éra din cea din urma relatiune se mai cunósce, ca Racoti se incercase a impacá pe domni, fara cá se póta face pace între densii din caus'a inversiunarii celei mari a unui'a asupra celuilaltu.

Din epistol'a amintita a lui Lupulu din 14 Ian. 1643 catra marele Viziru inca se vede, ca elu nu incetase cu calomniele asupra lui Mateiu cáci dice: „Mathaeus Vero totus est in seruitio Hungarorum et Polonorum, in his habens fiduciam, ilucque suos deferens thesauros. At ego cum tota prosapia mea, in Turciam, à quibus Dominium habemus, apud eos et pro ipsis moriamur.“³⁾

Cunóschemu, ca Lupulu nu incetase cu calomniele asupra lui Mateiu nici la inceputulu anului 1643; cu tóte acesteia, fiindu acum pace între Lupulu si Racoti care traia bine cu Mateiu, cu care avea aliantia incheiata inca din anulu 1636, nu se póte presupune, ca atât Racoti cât si altii dintre Romani se nu-si fia depus staruintie, spre a-i impacá, de órece in curendu neintielegerile dintre domni au trebuitu se fie aplanate póte chiar in tómn'a anului 1643, ori in érn'a anului 1644 séu celu mai tardiu in primavér'a numitului anu, fiindca, dupa cum se crede, in memori'a pacii incheiate între ei amendoi au ziditu cáte o bisericu cu cheltuielile loru, restaurandu Lupulu Stelea in Tergovisce, care dupa domnulu Ionescu póta inscriptinnea 7153 Septevre 10 si corespunde cu anulu dela Christosu 1644⁴⁾, éra Mateiu zidindu Sovej'a in Moldov'a, a carii inscriptiune póta dat'a 7153, care neavendu pusa si lun'a, póte fi séu din

1) Sineai I. c. p. 41.

2) Schmidt I. c. p. 672.

3) Hurmuzachi I. c. p. 669.

4) Ionescu I. c. p. 74; Misailu, I. c. p. 457—458, reproduce inscriptiunea bisericeii Stelea, unde despre seversirea ei gasimu: „Si s'an seversitu cu voi'a lui Ddfeu in lun'a lui Sept. 18 dile, la anulu dela zidirea lumii 7154, éra dela Christos 1646.“ Dlu Ionescu I. c. inse dice ca inscriptiunea reproducu de dlu Misailu e cu totul gre-sita, cea ce e fórté probabiliu, de órece an. 7154 Sept. 18, despre care dlu Misailu dice, ca corespunde cu anulu dela Chr. 1646, in fapta corespunde cu 1645, daca ar fi inscriptiunea reproducu drepta.

1644 ori din 1645. 5) Prea Santitulu Melchisedecu o considera din 1645, lucru, ce se obicinuesce in genere de toti la computarea aniloru, cand nu e pusa lun'a. Se vede in modu cu totul siguru, ca in anulu 1645 pacea éra incheiata între amendoi domnii romani, cáci in anulu acest'a, maritandu Lupulu pe Mari'a, copil'a sa cea mai mare si remasa dela soti'a cea dintáu, fii'a lui Buciocu, dupa Cneazulu Radzivilu, despre cei ce au participatu la nunta Miron Costinu ni spune: „Éra solii trimisi . . . dela Mateiu Voda, domnulu muntenescu, singuru Stefan Metropolitulu 6) tierii Muntenesci, si Radulu Logofetulu, si Dinulu Spatarulu, cá se impacase domnii între sine. 7)

Neintielegerile si nenorocitele resbóie între Munteni si Moldoveni adusera nenumerate rele asupra pamenturiloru Romane: ucideri de totu feliulu, pradi neaudite, mii de familie la sapa de lemnu si toti locuitorii in genere seraciti si inpoarati cu sarcine grele si asupritóre, spre a saturá pantecele celu fara de fundu alu necredintiosiloru si a altoru straini si dusmani, pe cari i-aduceau si ii atiti'au unii asupra altor'a; éra tributulu, care lu-platiau catra Turci, se marí in modu straordinariu, se duplicá chiar pentru Romani'a: „Vor Jahren hatt die Wallachey bezalt für Jährlichen Tribut 60000 taller; durch der lesten Wayuoda gara ist er gestaigert worden biss auf 130,000 obne die presenti unnd Straordinari regalien, die an der Portten man geben muss,“ pe cand pentru Moldov'a se urcá la 75,000 de taleri: „Wovon (Lupulu) Jährlichen dem Sultan 75 m. taller bezahlen muess. Ohne der extraoreinari, welches auch ein grosse Summa antrifft.“ 8) Afara de tributulu fiecare din domni si-aveau protectorii sei la Porta si feliuriti alti stauritori, pe cari i sustieneau din avutulu si-i hraneau din sangele pamenteniloru. Asia Schmidt ni spune: „Beyde genente Fürsten spendieren Jährlichen an der Porten (ausser dess Tributs) grosse Summa gelts; extraordinaro aber der Matheo (dann er grösseren Tribut, unnd weniger einkommens hatt): bey weittem nit souill als der Lupolo, welcher in Constantinopel nit nur seine fautorii . . . unnd andere Türekhen, sonder die meisten fornembsten Griechen ingoliert; diese haben von ihme tägliche deputat, in gelt, fleisch, Kertzen, unnd anderen auss Moldau komenden Commoditeten. Dem Armen lengst abgoseczten Wayuoda Alexander (damit wider ihn nit ruehre): gibt er auch ein Underhaltung; ein grosse prouision hatt vor die-

5) Inscriptiunea dela biseric'a Sovej'a, facuta de Mateiu Basarabu, e reproducu de Episcopulu Melchisedecu in „Cron. Rom.“ p. 267 si in „Not. ist.“ p. 94—95.

6) Aci e de notatu ca in anulu 1645 in Romani'a nu éra Metropolitulu Stefan, ci Teofilu, ér Stefan atunci éra Episcopulu Buzenlui. Elu a fost Metrop in Romani'a, pe cand Miron Costinu si-scriá cronic'a sa, si póte de aceea dice elu „ca Metropolitulu Stefan, care éra atunci in actualitate“ fara se adauga ca „atunci cand elu a participatu la nunta, éra ca Episcopu alu Buzenlui.“

7) „Cron. Rom.“ I. 311. „Not. Ist.“ I, c. p. 204. Sineai I. c. p. 42 sq. pune nunt'a Mariei, fei lui V. Lupulu cu Radzivilu, sub a. 1644.

8) Schmidt, I. c. p. 672 si 675.

sem vom Lupolo gehabt der zu Constantinopel gewester holandische Portscaffter Cornelio Haga, welcher seiner faction, unnd an der Porten sein vornembster Agent wahre; ieczo ist es der Venedisgische Dragomano Antonie Grillo“ 9).

Din caus'a maririi tributului si a nenumeratelor cheltuele, ce le aveau principii, cá consecintie ale nenirii, locuitorii erau asia de impovarati si asupriti cu impositile, incát incepura a-si parasí vetrele si a emigrá in tierile straine: „Es manglen auch nit in der Wallachey vill extraordinari geltschaczungen und aufflagen, wessenthalb vill Underthannen in Sibenburg entlauffen,“ si mai departe: „Ess werden aber, wie ich vernommen, die armen Moldauwer mit aufflagen und gelt schatzungen dermassen geblagt unnd Tyranisiert, dass die Underthanen in Polen unnd andere Orth sich retirieren.“ 10) Éra Moldov'a incepuse a si dá inapoi ca raculu: „thut also under dem Lupolo die Moldauw mehres ab-als zunehmen.“ 11) Ba lucrurile mersera asia de departe, dupa cum ni spune Paul de Halepo, incát Constantin Basarabu, urmatoriulu lui Mateiu, numai ca se-i apróbe necredintiosii domni'a a trebuitu se platésca 1500 punge de bani, fara alte daruri, ce trebuiau impartite altor'a: „Beiulu (Constantin Basarabu) trimise la Constantinopole unu numeru de boieri dupa investitura si steagu, precum se obicinuesce Inaltimea sa sultanulu dede consentimentulu seu acordandu tóte pentru sum'a de 750,000 de lei . . . Cu tóte astea, beiulu mai avea a platí Pasiei de Silistri'a 12) cu ai sei si hanului tatarescu cu ai sei aprópe 250,000; in totulu unu milionu,“ éra mai departe: „Dar si cheltuelile tieriei romanesci sunt prea multe, intrecendu in toti anii — dupa espresiunea reposatului beiu, — intregulu venitu alu Egiptului, si anume 600,000 de galbeni, ce se dau parte la Turci, parte la Tatari, parte pentru intretinerea armatei, daruri, mile, etc.“ 13)

Intre relele venite asupra romanilor din caus'a neunirilor dintre domni fu si adunatur'a de ómeni straini in tíera, pe carii i tieneau cu plata, spre a se apará de armatele straine ce le aducea mai cu seama Lupulu asupra lui Mateiu. Nu trecú multu si acei straini devenira cea mai cumplita plaga pentru romani. Asia in cronic'a anonima a tieriei romanesci gasimu relativu la densii: „Reposatulu Mateiu Voda si-au strensu pentru vrasimasiulu Vasilie Voda“ si in altu locu, vorbindu de rescól'a acelor straini adunati,

9) Schmidt l. c. p. 674.

10) Ibid. 672 si 675.

11) ibid. l. c. p. 675.

12) Paul de Halepo ne aréta, ca Pasi'a de Silistr'a avea supravieghiare peste domni romani: „Elu are supravieghiare peste doi bei romanesci, si nici unu recursu de aici nu póte ajunge la Inalt'a Pórta decât numai prin mijlocirea si cu consimtiementulu lui.“ (Arch. Ist.“ l. c. p. 106).

13) „Arch. ist.“ t. I. partea 2, p. 106. Sincai l. c. p. 60 dice: „Generalulu Bauer“ vinovatiesce pe Mateiu Voda, ca elu a suitu haraciulu la 300 de punge de bani.“ Carra „Ist- Mold. si Valachiei“ trad. de Orasiann p. 20 spune, ca tributulu sub M. Basarabu s'a urcatu la 50,000 taleri de auru. Ér la Fotino l. c. t. III p. 214 gasim: 125 mii de lei s'a adaogitu de Mateiu Voda.“

dice: „Si au jafuitu tóta tíer'a din capu pana in capu, si crucisiu si curmezisiu; mai pe scurtu se dicemu, vecinu pe vecinu, finu pe nasiu, sluga pe stapanu. 14)

Cu tóte nenorocirile, ce indurasera Romanii din caus'a neintielegeriloru intre domni, si cu tóte sarcinele aruncate pe umerii loru, fiindu acum pace intre ei si traindu in pace si cu popórele vecine, locuitorii, avendu timpu sè se ocupe cu lucrulu si munc'a, castigau din destulu, atát, cât si-puteau platí si nevoiele si cât aveau si cu ce traí, éra domni putura se intreprinda si se esecute multe lucrari folositóre pentru supusii loru si fiecare se caute se vindece ranele tieriei sale. Cronicariulu Miron Costinu se esprima: „Acest domnu (Vasilie Lupulu) au facutu ca de isnóva curtile cele domnesci in Iasi, casele cele Cucinii, gradini, grajduri de piétra, tóte de densulu facute, si multe locuri au asiediatu, care multa vreme au statutu asiediate; ca de au fost candva vremi fericite acestor pàrti de lume, atunce au fost. Pilna tíer'a Lesiésca, voi dice, de auru, la care pre acelea vremuri isvoríá din Moldov'a, cu boi de negociu, cu cai, cu miere, si aducea din ceea tíera totu auru si argintu. Puteavoru dice, ca seracu nu se aflá pre acele vremi, dór care nu-si vrea se aiba. Tíer'a Lesiésca la acea scara de fericire se inaltiasc, precum si Lesii dicu, si scrisorile loru, care nici o Craie de pre acele vremi nu i-erá de impotriva, asia in bine si in desmerdatiune cu tíer'a Lesiésca si tíer'a nóstra“ 15); éra cronicariulu anonim alu tieriei Romanesci dice: „Éra Mateiu Voda au siediatu cu pace despre tóte partile, domnindu si judecandu tíer'a fórte bine si cu dreptate“ si in alta parte, dupa-ce vorbesce de multimea asiediaminteloru facute de Mateiu Basarabu, continua asia: „Si tíer'a lui cu mare cu micu se bucurá si dá lauda lui Dumnedieu, pentru domnu bunu, ca avea pace si odichna despre tóte partile, si fiesce care avea hrana din destulu.“ 16)

Aceste sunt binefacerile pacii, cari, daca ar fi tienutu pentru totdeun'a intre domni, si daca ar fi avutu ei si dela vecini astemparu câte manóse nu s'ar fi reversatu asupra tieriloru loru, câte institutiuni folositóre n'ar fi mai creatu ei, cáta usiurare si linisce n'ar fi semtitu supusii si câte lucruri bune si de valóre n'ar fi esitu din manile loru! Dara tocmái când tierile romane si-cautau de vindecarea raneloru loru, cand ele cautau se-si usuce siróele de lacrimi, ce faceau se curga pe fetiele loru nefericirile trecutulu, cand tóte incepusera a merge spre bine si se aflau in misicare si pe calea inaintarii si a progresulu, éta! ca de odata ceriulu prinde a se inorá, o cétia négra si désa umple atmosfer'a si o lumina rosia cade asupra frumóseloru campie ale Moldovei, asupra sateloru si orasielor si pretotindene nu se aude

14) „Mag. Ist.“ IV. 337 si 339.

15) „Cron. Rom.“ I. 310.

16) „Mag. Ist.“ IV. 320—22.

decât suspinu nabusitu si vaetu amaru : isbucnesce resbelulu cu Tatarii si Cozacii.

Acum venira cumplite vremuri asupra Moldovei ; nefericirile se tienura lantiu si tiér'a incepù a dá inapoi in modu semtitoriu si a merge cu pasi repedi spre cadere. Cronicariulu Miron ni spune : „Éra de pre acele vremi se cunósce paharulu maniei lui Dumnedieu aprópe de schimbare, si curendu spre alte mai cumplite vremi ; ca la mare sburdaciune erau tierile aceste. Si care tieri se suie pre mari bisuguri, sburduza firea omenósca, si sburdaciunea nasce pecatulu, si pre pecatu lu-urméza mani'a lui Dumnedieu,“ si mai departe „ca pana aicea pre cât au fost fericita domni'a acést'a, cu atât'a mai cumplite vremi s'au inceputu de atunci ; din care au purcesu din scadere in scadere acésta tiéra, pana astadi,“ si mai incolo : „Nespusa prada ca acést'a este tieriei si de prad'a dela Ioan Voda ¹⁷⁾ nu putieniu mai mica, alegendu de aceste cumplite vremi de acum cu care tóte primejdiile acestui pamentu coversite sunt,“ in fine : „éra tiér'a au remasu pradata si pre multe locuri pustie, schimbata din fericirea ei cea dintaiu . . . Si de atunci au purcesu tiér'a totu spre reu, din anu in anu, pana astadi.“ ¹⁸⁾

Acestea se petrecura in anulu 1650, superati de mórte findu Tatarii pre Moldoveni, cari i lovisera in anulu 1649 la Bratuleni, pe cand ei se intorceau din Poloni'a incarcati de pradi si de robi, si le luasera tóte si facusera intr'ensii o mórte cumplita. Spre a se resbuná pe Moldoveni, ei se unescu cu Cozacii si intra in Moldov'a, unde aducu relele cele mai ingrozitóre si causédia tieriei o nespusa prada. Atunci detersa focu si Iasiului : „Si au arsu atunci totu orasiulu ; unde si unde au remasu câte o dughenitia ; curtea domnésca, casele boieresci, totu orasiulu, intr'o mica de ceasu cenusia s'au facutu ; éra monastirile au haladuitu . . . Numai la monastirea Trei-sfetitelei ómenii, ce au fost acolo inchisi, acolo le-au venitu primejdie ; ca ardiendu tergulu din par'a focului s'au aprinsu si monastirea. Deci, au cautatu o seama de ómeni de arsitia si de gróz'a focului, a esire pe o portitia ce este prin zidu pe despre Bahluiu, si acolo au luat multi ómeni in robie Tatarii, si multi si in helesiteulu Bahluiulu s'au inecatu de gróz'a robiei.“ ¹⁹⁾ Cá se potolésca furi'a acestor'a si se-i oprésca a mai pradá, Lupulu incheia pace cu densii, li face multe daruri, regula Tatariloru o dare anualá si le da siese sute mii de taleri, pentru ca se nu prade la reintórcere : „Deci, si Vasilie Voda... au trimisu dela sine boieri la Sultanulu, pe Ghie'a, Vorniculu de tiéra de josu, éra la Hmil pre Ciogolea Vel Spataru ; si au tocmitu

lucuru cu Sultanulu cu daruri, si nu cu putiena chel-tuíela. Si de atunci au legatu Vasilie Voda banii ce se dau Sultaniloru din anu in anu, si cabanitia.“ ²⁰⁾ Ér in altu locu gasimu : „Totusi Sucév'a si Iasii s'au pradatu, si Tatarii au luat dela Lupulu 600,000 de taleri ca se nu prade mai multu, cand se vor intórcé.“ ²¹⁾

In urm'a acestoru pradi ingrozitóre si robiri nepomenite ale listelor veni o mórte cumplita asupra bietiloru Moldoveni. M. Constinu dice : „Nu numai cu o certare cérta drépta manie a lui Dumnedieu, daca se pornesce spre o tiéra ; ca dupa esitulu Tatariloru au lovit mare omoru in ómeni, si aicea in Iasi si in tóta tiér'a.“ ²²⁾ Moldov'a mai fù bantuita in timpulu domniei lui V. Lupulu de locuste, cari o devastara infricosiatu : „Cu unu anu mai inainte de ce s'au redicatu Hmil, Hatmanulu Cazacescu, asupra Lesiloru, aprópe de vremea secerei, eram pe atunci la scóla in Baru, in Podoli'a ; pre cale findu, dela satu spre orasiu, numai ce vediu despre amédiadi unu noru unde se redica ca o negura ; ne-au parutu ca vine o furtuna cu plóie de odata, pana ne-am tempinatu cu noru de locuste, cum vine o óste stol . . . unde maneau, remanea numai pamentulu negru. imputitu ; nici frunze nici pae, ori iérba, ori semenatura, nu remaneau ; si se cunoscea unde poposiau, ca érá loculu nu asia negru ca poposu, cum érá unde manea acea manie a lui Dumnedieu. Câtev'a dile au fost acea urgie ; din partile din josu mergeau in susu. Si totu atunce au fost locuste, si aici in tiéra, si apoi dupa aceea si alu doilea anu au fost locuste, inse mai putiene.“ ²³⁾

Astfeliu de nenorociri trecura peste Moldov'a dela suirea Metropolitulu Varlaamu pe scaunulu Metropolitanu si pana dupa resbelulu cu Tatarii si Cazacii ; astfeliu de greutati si nefericiri avura a suportá locuitorii Moldovei ; asia de vitregu a fost timpulu, si impregiarile in cari stralucitulu Metropolitanu a pastoritu biseric'a Moldovei. Meritulu pastorulu nostru este si remáne pentru totdeun'a in istoria cu atât'a mai mare, cu cât greutatile, cu care a avutu de luptatu, au fost mai numeróse ; cu cât timpurile si impregiarile, sub cari a pastoritu, au fost mai nestatornice, vitrege si furtunóse. Unu barbatu cá densulu, atât de activu si binevoitoriu si dotatu cu atâtea calitati superióre, cât bine n'ar fi adusu pentru natiunea sa, câte opere pretióse n'ar fi datu la lumina si n'ar fi lasatu bisericeii si literaturii Române ! Elu, care celu intaiu din conducetorii bisericeii Moldovei avù fericit'a ideia, de a incepe se rumpa legaturele si giulgiulu, ce acperea de secolu frumós'a si dulcea nóstra limba, se rumpa hain'a cea urita si hidósa a slavismului, cu care o imbracase sórtea neimpacata a timpuriloru si impregiariloru, ce a apesatu prea lungu natiunea nóstra cu mana de feru ; elu celce neobositu lucrá se-i trediésca odata pe Romani din aden-

¹⁷⁾ Despre prad'a Tatariloru din timpulu lui Ion Voda cronicariulu Ureche ni spune urmatórele : „Daca au peritu Ion Voda, s'au pornitu Tatarii in prada, peste tóta tiér'a, cât n'au fost nici odata mai mare pustietate, in tiéra decât aiunci ; ca pre toti iéu cuprinsu pre la casele loru fara grija ; unde, pana astadi, intre Prutu si intre Nistru, de atunci au remasu pustietate, de nu s'au mai umplutu de ómeni.“ (Cron. Rom.“ I. 229.)¹⁴⁾

¹⁸⁾ „Cron. Rom.“ I. 310, 313, 219 si 320—21. Sincai I. c. pagin'a 50 sq. — ¹⁹⁾ „Cron. Rom.“ I. 320.

²⁰⁾ Ibid. I. c. — ²¹⁾ Sincai I. c. p. 51 si Laurianu, I. c. p. 455. — ²²⁾ „Cron. Rom.“ I. 331. — ²³⁾ Ibid. p. 345—46.

culu somnu, se-i destepete din letargia, se reverse o radia de caldura binefacetória asupra germelului amoretu, se atitie scantei'a de viétia si se-i dee putere, spre a-si continuá mai departe calea loru: — falnicu e rolulu lui si alu altoru patrioti, cari impreuna cu densulu au asudatu in acelu timpu pentru binele confratiloru si tierei loru! Nemuritoare remanu numele loru: recunoscinti'a nóstra trebue se fie nemarginita fatia de astfeliu de suflete! Inse câte nevoe n'au trebuitu se intimpine ei si cu câte greutati n'au avutu de luptatu, pana se croésca si se curetie de spini o cale care de multu incepuse a se parageni si se-si puna in practica binefacetórele loru idei, càci, cum dice nemuritoriulu Balcescu: „Precum ferulu, numai in focu se immladie, se netediesce si se face stralucitoriu, totu asemenea neamurile trecu prin multe incercari pana se intre sciinti'a intrensele si se intieléga.“

(Va urmá).

D i v e r s e.

* *Pré Santi'a Sa* Parintele Episcopu Ioanu Metianu, a plecatu Marti'a trecuta cu trenulu de dupa amédi la Sibiuu pentru a participá la siedintiele consisto-riului metropolitanu si ale congresului nationalu-bisericescu, ce se deschide astadi.

* *Bibliografia.* A esitu de sub tipariu, si se afla de vendiare cu pretiulu de 40 cr. v. a. „Festivitátea arangiata in sér'a de 20. Aprile 1886, in onórea alesiloru clerului si poporului, intruniti in sessiunea sinodala ordinaria a eparchiei aradane, tienuta in anulu 1886 de Corpulu profesorulu dela institutulu pedagogico-teologicu.“ Mai pre largu vorbim la altu locu despre acésta carte, pre carea o recomandámu in atentiunea publicului.

* *Esaminele* la institutulu pedagogico-teologicu de aici si-au luat inceputulu cu urmatórea programa: ieri, 7/19. Iuniu a. m. 7—10 tóte curs. prep. limb'a magiara, desemnu si caligrafi'a; d. m. 4—7 cursulu pregatitoriu prep.: tóte obiectele; Luni 9/21. 7—10 c. I. prep.: tóte obiectele; 4—7 curs. I. teol.: tóte obiectele; Marti 10/22, 7—10 c. II. prep.: religiunea, pedagogi'a, limb'a romana, istori'a patriei, limb'a germana; 4—7 c. II. teol.: istori'a bis., teologi'a dogmatica, retoric'a bis.; Mercuri 11/23, 7—10 c. III. teol.: teologi'a morala, pastoral'a, liturgic'a, igien'a; 4—7 c. III. prep.: religiunea, pedagogi'a, limb'a romana, l. germana, istori'a universalá, constituti'a; Joi 12/24, 7—10 c. II. prep.: geografic'a, matematic'a, istori'a naturala, chemi'a, economi'a; 4—7 ritu si tipicu; Vineri 13/25, 7—10 c. II. teol.: limb'a romana, pedagogi'a, patristic'a, economi'a; 4—7, c. III. teol.: dreptulu bis., catichetic'a, constituti'a; Sambeta 14/26, 7—10 c. III. prep.: geografic'a, matematic'a, fisic'a, istori'a naturala, economi'a, igien'a; 3—5 music'a vocala si instrumentala; 5—7 gimnastic'a si industri'a de casa cu preparandii; Dumineca 15/27, Te-Deum si cetera clasificatiuniloru; Luni 16/28, esaminele private la preparandia.

* *Esundare.* Din o corespondentia, ce ni-se transmite de langa Temisióra aflámu trist'a scire, ca in urm'a ploiloru torrentiale, ce au tienutu mai multe dile versandu-se ap'a Timisiului comunile: Medvesiu, Chisiod'a, Parti'a, Freidorf, San-Mihaiulu romanu si Utvinulu sunt sub apa. Hotarele intregi chiar acum cand bietii ómeni acceptau recolt'a sunt o mare de apa. Comunicatiunea se póte face

numai cu luntritie. Pagubele sunt enorme, si ómenii ruinati pre ani inainte.

† *Necrologu.* Iosif Petrilla, proprietariu in Batani'a cu inim'a infranta de durere anuncia, ca iubit'a s'a socia Elena, nascuta Grozescu in urm'a unui morbu indelungatu, dupace a fost impartasita cu santele taine a incetatu din viétia Sambeta sér'a inainte de Rosalie, in etate de 48 de ani.

Pre reposat'a o deplangu: neconsolabilulu ei sociu, veteranulu ei parinte Moise Grozescu, parochu in Batani'a, fratele ei Nicolau Grozescu, cumnat'a defunctei veduv'a Emili'a Grozescu, si multime de rudeni si cunoscuti.

Remasitiile pamentesci ale defunctei s'au depusu spre odichna eterna a dou'a di de Rosalie cu pompa cuviintósa. Oficiulu funebru s'a seversitu de 4 preoti, la finea carui'a parintele Demetriu Ganea din Semlacu tienú unu discursu funebru, prin carele scóse lacrimi din ochii publicului numerosu, carele se compunea diu intréga inteliginti'a si poporulu din Batani'a.

Fie-i tierin'a usióra si memori'a binecuventata!

* *Care din doi este celu pacalitu?* Primimu o corespondentia din o parte a diecesei de unu cuprinsu fórte nostimu si in acelasi timpu de importantia si interesu publicu, asia incát ne semnaléza, ca cine voiesce a face binele in interesulu instructiunei lu-póte face fara dóra si póte in totu loculu si intre orice impregiurári.

Ni-se scria adeca urmatórele: In comun'a X, comuna frumósa, este aplecatu in scol'a nóstra confessionala unu invetiatoriu teneru, care prin casatoria a devenitu neamu cu celu dantaiu omu din satu, cu primariulu. Tenerulu invetiatoriu fusese unulu din cei mai buni invetiacei pre timpulu, cand a fost aici in preparandia, ér dupa terminarea studiiloru, aplicatu fiendu invetiatoriu in o statiune mai slabu dotata in anulu dantaiu alu functionárii sale cá luminatoriu alu neamului romanescu a facutu progrese de minune. A venitu omulu nostru la esamenulu de calificatiune si bine fiendu pregatitu a depusu esamenulu cu succesu eminentu, si a fost calificatu si dechiaratu de aptu pentru statiuni invetiatoresci de clas'a prima. Acésta calificatiune, lucru de minune, erá se-lu nenorocésca pentru tóte viéti'a, daca nu se intemplá cecece s'a intemplatu, cá adeca se fie abatutu din calea, pre carea o apucase, manatu fiendu de legaturile sale familiare.

Armatu cu testimoniulu de calificatiune si cu mare desteritate in cantarile bisericesci fú alesu cu unanimitate de invetiatoriu in comun'a X. Abia alesu se facu ginerile primariului, care in acésta comuna este omu cu stare, védia si influentia. A capetatu cu soci'a si putiena avere, si totulu ar fi mersu bine si cu ale scólei, daca nefericit'a de comoditate nu l'ar fi pusu se gandésca, ca s'a necajitu destulu in viétia totu cu scól'a, si ca acum bine ar fi se le mai lase ale scólei, si se traésca barem din cand in cand câte unu ccasu fara necazu.“

Se dice, ca uciga-lu crucea nu dórme, ci-si face continuu victime, prinde si pre ómenii cei mai buni in lanturile sale, si cu invetiatoriulu din comun'a X erá pre aci sè-se intemple. Trei ani de dile unulu dupa altulu a datu omulu nostru cu scolarii cele mai rele examine, se spariase satulu cu inspectorulu cu totu. Si inspectorulu nu póte ajutá, cand nu are unu bunu directoru localu, si omulu carele portá acestu oficiu in satulu X erá unu pretotu desteru si dibace in ale invetiaturei, unu feliu de omu, carele, daca ísi pune ceva in capu, nu se lasa cu un'a, cu dóue, pana nu o duce in sfersitu. Pop'a voiá se pacalésca pre dascalulu, si din acésta intentiune nu pré iesu de regula lucruri bune. A disu pop'a si s'a facutu; dar noroculu a fost, ca pop'a si-a propusu se pacalésca pre dascalulu chiar in diu'a de sant'a Sofi'a, cand biseric'a face

prasnica întieptiunei. Astfeliu din diu'a întieptiunei pop'a în tóta diu'a mergea se propuna scolariloru religiunea. Invetiá pop'a pre scolari, dar dascalulu vediendu, ce se petrece, nu voiá nici elu se remana inapoi invetiá si elu pruncii, de se mirá satulu si lumea, cum s'au schimbatu lucrurile, ér sfarsitul a fost, ca la capetulu anului în scól'a din comun'a X inspectorulu scolariu a constatatú celu mai bunu esamenu.

Si-a datú pop'a tóta trud'a, dar nici dascalulu nu s'a lasatu, si de atunci încóce lucrulu merge bine si cu religiunea si cu celelalte obiecte de invetiamentu.

Satulu inse sciendu cele intemplate se intréba totu intrun'a, carele din doi este celu pacalitu, pop'a seau dascalulu? Noi dicemu, ca nici unulu, si judecandu dupa rezultate constatámu, ca bine a fost asia în comun'a X, si ca bine ar fi, cá în totu loculu, unde este trebuinti'a sè-se intemple astfeliu!

Concursu.

Din lips'a de recurenti nepotendu-se tiené în 13. Martiu 1886, — alegerea de preotu, la vacant'a parochia — fost clasificata de frunte — **din Belintiu**: în urm'a decisului Venerabilului Consistoriu aradanu, datulu 15. Maiu 1886. Nr. 1605 prin acést'a, de nou se escrie concursulu la aceeași parochia, clasificata acum de class'a II. cu terminu de alegere pe **6/13. Iuliu 1886.**

Emolumintele sunt: un'a sesiune parochiala, si stol'a aici usuata dela 210 case.

Recursele cuvintiosu adjustate, si adresate Comitetului parochialu, sè-se tramita parintelui protopopu tractualu Georgiu Creciunescu, în Belincz, p. u. Kiszetó; avend recurentii în vr'o dumineca ori serbatóre a-se presentá în biseric'a locala, spre a-si aretá desteritatea în cantarile ori cuventarile bisericesci.

Comitetulu parochialu.

În contielegere cu mine: **GEORGIU CRECIUNESCU**, m. p. protopopu.

—□—

Din lips'a de recurenti nepotendu-se tiené în 18. Maiu 1886 alegerea de capelanu permanentu la acum instituit'a capelania de class'a III. din **Rachit'a**: prin acést'a de nou se escrie concursulu la aceeași capelania, cu terminulu de alegere pe **20 Iuliu 1886.**

Emolumintele sunt: 10 jugere pamentu din sesiunea propriaminte parochiala; 200 fl. în chipu de biru; si stol'a indatinata dela poporeni parochiei reduce.

Recursele cuvintiosu adjustate, si adresate Comitetului par. sè-se tramita parintelui protopopu Georgiu Creciunescu, în Belincz, p. u. Kiszetó; avendu recurentii în vr'o dumineca ori serbatóre a-se presentá în biseric'a locala, spre a-si aretá desteritatea în cantarile ori cuventarile bisericesci.

Comitetulu parochialu.

În contielegere cu mine: **GEORGIU CRECIUNESCU**, m. p. protopopu.

—□—

Se escrie concursu, pentru ocuparea postului invetiatorescu dela scól'a gr. or. confesionala din **Remetea-lunca**, comitatulu Carasiu-Severin, inspectoratulu Leucusiesci, terminulu de alegere **27. Iuliu st. v. a. c.**

Emoluminte: 1) Salariu în bani gat'a 150 fl. 2) 15 meti grâu, 3) 15 meti cucuruzu despoiatu, 4) 2 jugere pamentu fenatiu, 5) pentru conferintia 10 fl. 6) pentru servitiu 10 fl. 7) pentru scripturistica 5 fl. dela inmormentari, de mort mare 40 cr. éra de micu 20 cr. cortelu

liberu cu gradina de 800□, precum si folosirea gradinei de pomi.

Doritorii cari dorescu, a ocupá acést'a statiune sunt avisati, pe langa presentarea în vre-o Dumineca séu serbatóre, în biseric'a de acolo; au a-si substerne recoursele în dóue esemplare, adresate comitetului parochialu per Balintiu, subscrisului în Leucusiesci.

În contielegere cu Comitetulu:

Adam Ros'a, m. p.

inspectoru scol.

—□—

Pe bas'a ordinatiunei Vener. Senatu scolaru din 1. Maiu a. c. nr. 1377, se escrie concursu pe statiunea invetiatóresca din **Fadimacu**, cu care sunt impreunate urmátórele dotatiuni: în bani gata 94 fl. 50 cr. Scripturistic'a 10 fl. Conferintia 12 fl. Pentru clisa 30 fl. Pentru sare 7 fl. 20 cr. Lumina 6 fl. În naturale 16 meti grâu, 24 meti cucuruzu, 10 stangeni de lemne, din care se vá incaldí si scól'a, 3 jugere pamentu aratoriu, localitate libera, cu gradina de 1200□ si $\frac{1}{4}$ jugeru afara.

Doritorii de a cuprinde acést'a statiune au a-si substerne recoursele în dóue esemplare, pe langa presentarea în vre-o Dumineca séu serbatóre în biseric'a de acolo, subscrisului per Balincz în Leucusiesci, comit. Carasiu-Severin pana în presér'a alegerii, care va fi în **13. Iulie st. v. a. c.**

Fadimacu, la 21. Maiu 1886.

În contielegere cu Comitetulu parochialu.

Adam Ros'a,
inspectoru de scóle.

—□—

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din **Cutiislu**, în tractulu Vascului, conform conclusului consistorialu din Oradea-mare dto 17. Februaru a. c. Nr. 124. Sc. se escrie concursu cu terminu de alegere pe **24. Iuniu v. a. c.**

Emolumintele sunt: a) 84 fl. în bani; b) 8 cubule de bucate; c) 6 stangeni de lemne; d) cuartiru cu gradina; si e) venitele cantoralu.

Recurentii vor avea a-si trimitte petitiunile lor pana la terminulu indicatu subscrisului protopopu-inspectoru cercualu cu documintele recerute.

Beiusiu, în 26. Maiu v. 1886.

În contielegere cu Comitetulu parochialu din Cutiislu.

Vasiliu Papp, m. p.
protop. Vascului.

—□—

Licitatiune minuenda.

Pentru acoperirea turnului bisericescu cu badicu, si biseric'a cu sindila, nu altcum pardosirea ei pe din launtru, repararea si varuirea pe din afara din comun'a **Chisineu**, conform incuviintiarrii Ilustritatii Sale Dlui episcopu diecesanu din 2/14. Maiu a. c. Nr. 1466, — se escrie concursu de licitatiune minuenda pe **Duminec'a din 15/27. Iuniu a. c. la 10 óre ante meridiane**, tienenda în scól'a din locu.

Pretiuulu de esclamare este 1881 fl. 60 cr. — Concurrentii vor ave a depune vadiulu de 10% cu ocaziunea licitarii. — Planurile si conditiunile la acelu lucru, se potu vede la oficiulu parochialu din locu.

Chisineu, la 19. Maiu 1886.

Ioanu Popovicu, m. p.
prebtu.

—□—